Maria Papierz
(emerytowana profesor
Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie)

Konstrukcje z predykatami percepcji w języku słowackim i ich ekwiwalenty w języku polskim

Konstrukcje *accusativus cum infinitivo*

Predykaty percepcji stanowią semantyczną grupę predykatów II rzędu, tj. takich, które implikują nie tylko argumenty przedmiotowe, lecz także argumenty zdarzeniowe i mają strukturę semantyczną $P(x, q)$. Ze względu na jeden typowy dla języka słowackiego, a nieznany polszczyźnie sposób kondensacji argumentu zdarzeniowego q implikowanego tylko przy niektórych predykatach percepcji ograniczę się do opisu tylko tych predykatów percepcji słuchowej i wzrokowej. Chodzi o czasowniki typu: *počuť, uľvidieť* i ich (także nacechowane) synonimy: *začuť, s/pozorovať, všímať si/všimnúť si, z/badať*, książk. *uzrieť* oraz czasownika *nájsť* w znaczeniu ‘zastać’, gdzie sem percepcji jest obecny: ‘hľadaním alebo mimovoľne objaviť, uvidieť’ (definicja hasła *nájsť*, Kačala, & Pisárčiková, 2003, s. 258)

Zaliczam tu też czasownik *predstaviť si* ‘wyobrazić sobie’ – czyli taki, który oddaje widzenie w myślach, oczyma wyobraźni.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 PL License (creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s) 2017.

Publisher: Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences
[Wydawca: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk]

Składnia predykatów percepcji – tu ograniczonych do predykatów percepcji słuchowej i wzrokowej w języku słowackim – w swoim szczególnym użyciu może być opisywana na różny sposób. W tradycyjnym opisie sięga się do terminologii łacińskiej nazywającej konstrukcje z tymi predykatami jako konstrukcje *accusativus cum infinitivo*, np. *Videl Petra bežať., Počul Evu spievať.* Konstrukcję taką, znaną z języka łacińskiego i greckiego, zachowały m.in. języki słowacki i czeski, występowała ona też w staropolszczyźnie. Jak opisuje ją Stanisław Karolak: „Jest równoważna zdaniu podrzędnemu z ekwiwalencją accusatiwu i podmiotu tego zdania oraz infinitiwu i orzeczenia. Tak jest też oddawana w języku polskim” (Polański, 1999).

W tradycji słowackiej konstrukcja ta pojawia się w podręcznikach składni jako jeden rodzajów tzw. „doplňok” (słow. *doplňok*), należącego obok apozycji do pewnego typu kondensatów składniowych, nazywanych po słowacku „*polovetné/polopredikatívne konštrukcie*”. Obok bezokolicznika, np. w zdaniu *Hlásnik zbadal niekoho približovať sa k veži.* funkcję tę pełnią przymiotniki, rzeczowniki i imiesłowy, np. *Chlapec chodí bosý., Človekú je smutno samotnému., Videl Elenú smutnú, so zvesenou hlavou.* (Pauliny, 1981, s. 271). Podobnie opisuje wtórną predykację podręcznik Bajzíkovej i Oravca, traktując bezokolicznik w konstrukcjach *accusativus com infinitivo* jako „doplňok”:

Činnosť vyjadrujú aj doplňky vyjadrené neurčitkom, ale tie sú ešte viac obmedzené ako prechodníkové a príčastové. Stoja iba pri prísudkových slovesách s významom vnímania (*vidieť, počuť, cítiť...*) a po slovese *nájsť.*: *Začul kornutu zablačať., Nik nikdy nevidel Púplavu pobehnúť* (Oravec & Bajzíková, 1986, s. 150).

Najobszerniej opisał „doplňok” w swojej monografii Ján Kačala (Kačala, 1971), który w klasyfikacji na „doplňok podmetný” i „doplňok predmetný” zaliczył konstrukcje z bezokolicznikiem do tego drugiego typu: *Vídaval som ju prechádzať sa po meste s bielym chrtom., Vtom začuje z ulice vykrikovať Ruda Brda.* Zalicza tu też predykatyw *vidno*: *O chvíľu už ho aj vidno kráčať dolu dedinou.,* a także predykat *cítiť*, choć uważa te użycia za rzadsze: *Cíti prichodiť jar.* (Kačala, 1971, s. 228). Najnowsze słowniki ich nie odnotowują.

Tak wyróżniona część zdania nie ma swojego odpowiednika w tradycyjnej składni polskiej, niektórzy badacze nazywają tego typu konstrukcje wtórną predykacją (Jodłowski, 1976) lub predykatywnym związkiem niezdaniotwórczym (Jedlička, 1977). Dotyczy to oczywiście predykacji wtórnej wyrażonej innymi niż bezokoliczniki konstrukcjami (przymiotnik, rzeczownik, imiesłów), gdyż *accusativus cum infinitivo* w funkcji „doplňku” oddawany jest w polszczyźnie

konstrukcją imiesłowową lub zdaniem podrzędnym, por. prezentację wybranych predykatów percepcji.

Opracowania porównawcze słowacko-polskie (np. Sokolová, Vojteková, Mirosławska, & Kyselová, 2012) także sytują konstrukcje *accusativus cum infinitivo* w obrębie jednego z rodzajów „doplnku”, który, jak zauważają autorki podręcznika, nie ma swojego infinitywnego ekwiwalentu.

Dvojlenným vetám s verbami zmyslového vnímania doplnenými inými verbami v neurčitku zodpovedajú v poľštine vety s doplnkom vyjadreným príčastím alebo súvetia: *Videla som ho vychádzať z domu.* – *Widziałam, jak wychodził z domu/że wychodził z domu./Widziałam go wychodzącego z domu., Bolo počuť hrať hudbu.* – *Było slychać grającą muzykę/że gra muzyka., Našla som ho tam sedieť.* – *Zastala go tam siedzącego.* (Sokolová i in., 2012, s. 246)

Jedną z możliwych realizacji argumentu zdarzeniowego przy predykatkach percepcji wzrokowej i słuchowej jest kondensacja w postaci imiesłowu przymiotnikowego czynnego. Często odpowiada ona w języku polskim bezokolicznikom w języku słowackim. Jak stwierdzają autorki opracowania porównawczego *Slovenčina a poľština...*:

Aktívne particípium imperfektív sa v oboch jazykoch používa na kondenzáciu textu, v poľštine sa však využíva častejšie. (...) Aktívne particípium sa v poľštine o. in. využíva v syntaktickej pozícii doplnku, v ktorej sa v slovenčine uplatňuje infinitív: *Videla som ho fajčiť.* – *Widziałam go palącego./... jak/że pali.* V poľštine sa tu viac využíva aktívne particípium alebo vedľajšia veta: *Počuli sme ju plakať.* – *Slyšeli sme ju plačúcą./... jak/że płacze* (Sokolová i in., 2012, ss. 248–249).

Prezentacja wybranych predykatów percepcji

Najpełniej możliwości realizacji predykatów percepcji opisuje model składni semantycznej zaproponowany przez Stanisława Karolaka (1984, 2002), gdzie każdemu z wybranych predykatów przypisuje się strukturę semantyczną $P(x, q)$, a na kolejnych etapach przybliżeń do struktur zdaniowych w języku naturalnym przedstawia się schematy eksplicytacji. Jak pisał Karolak:

Różnice istniejące między implikacyjnymi wymogami predykatów a konotacyjnymi właściwościami ich wykładników skłaniają do wyróżnienia dwóch modeli opisu propozycji. W płaszczyźnie pojęciowej są to formy logiczne (funkcje zdaniowe) symbolizujące relacyjne własności predykatów i immanentną strukturę propozycji, które konstytuują, natomiast w płaszczyźnie formalnej – schematy eksplicytacji symboli-

zujące relacyjne własności wyrażeń predykatywnych i immanentną strukturę fraz, które konstytuują. Zadaniem tych ostatnich jest zdanie sprawy ze stopnia ujawnienia argumentów w strukturze formalnej, tzn. z różnicy między liczbą propozycji argumentowych otwartych przez predykaty a liczbą miejsc walencyjnych otwartych dla uzupełnień przez ich wykładniki. Formy logiczne (funkcje zdaniowe) są więc formami propozycji, natomiast schematy eksplicytacji są formami fraz. (Karolak, 2002, s. 153 i n.)

W schematach eksplicytacji fraz w zdaniach niezależnych zastosowano następujące skróty i symbole¹:

P – predykat;

x – pozycja argumentu przedmiotowego;

q – pozycja argumentu zdarzeniowego (propozycjonalnego);

W – symbol wykładnika predykatu wyższego (drugiego) rzędu zarówno głównego, jak i wewnętrznego;

V – symbol wykładnika predykatu pierwszego rzędu wewnętrznego (tzn. konstytuowanego przez argumenty propozycjonalne);

N_x – symbol wyrażenia argumentowego (uzupełnienia), który oznacza wykładnik argumentu przedmiotowego najczęściej w postaci frazy nominalnej, indeks dolny _x odsyła zaś do miejsca zajmowanego przez dany argument w układzie;

N_q – symbol wyrażenia argumentowego (uzupełnienia), który oznacza wykładnik argumentu propozycjonalnego;

N_{aq} – argument „wyprowadzony” ze struktury propozycji zależnej od struktury propozycji jądrowej;

VI.../WI... – symbol wyrażenia predykatywnego w formie infinitiwu, taką formę argumentu zdarzeniowego konotuje bowiem predykat;

NV/NW_q... – symbol wyrażenia predykatywnego w formie nazwy abstrakcyjnej (rzeczownika odczasownikowego – *spievanie, spev*, lub odprzymiotnikowego – *múdrost', dobrota*);

VAdj_q.../WAdj_q... – symbol wyrażenia predykatywnego w formie imiesłowu przymiotnikowego czynnego.

Ø_q – symbol wyrażenia predykatywnego wewnętrznego oderwanego od swoich uzupełnień lub niewypełnienia pozycji takiego wyrażenia.

¹ Model ten został także zastosowany do całościowego opisu predykatów słowackich, Papierz (2013) oraz w monografii porównawczej Kiklewicz, Korytkowska, Mazurkiewicz-Sułkowska, Zatorska i Ramza (2010).

Subskrypty **nom, acc** oznaczają nazwy przypadków odpowiednio: mianownik i biernik.

Kolejność schematów eksplicytacji wynika z zasady, że najpierw podaje się schematy zawierające uzupełnienia leksykalnie wypełnione, potem schematy zawierające niewypełnione – bezkontekstowo – pozycje argumentów lub predykatów.

Materiał językowy pochodzi ze źródeł podanych na końcu tekstu, tj. słowników, podręczników oraz Słowackiego Korpusu Narodowego.

Frazy zdaniowe

1. W N_x, V/W_q

Czasowniki słowackie: cítiť, počuť, pozorovať, predstaviť si, u/vidieť, uzrieť, všimnúť si, zbraď

Czasowniki polskie: czuć, dostrzec, u/słyszeć, widzieć, wyobrazić sobie, zauważyć

Schemat zdaniowy

W N_{nom}, (Pron) Con V/W...

Imro cítiť, že je milovaný a obdivovaný. – Imro czuł, że jest kochany i podziwiany.

Matka počula, že dieťa plače. – Matka usłyszała, że dziecko płacze.

Kameník pozoroval, že Mašliková pozvoľna chradne. – Kameník obserwował, że Mašliková powoli mizernieje.

Predstavil si, že ho otec čaká doma. – Wyobraził sobie, że ojciec czeka na niego w domu.

Osamelý muž uvidel, že ľudia trpia. – Samotny mężczyzna zobaczył, że ludzie cierpią.

Peter uzrel, že práve prešiel okolo nej. – Peter zobaczył, że właśnie przeszedł obok niej.

Iva videla, že pán Golomb je šťastný. – Iva widziała, że pan Golomb jest szczęśliwy.

Anka si všimla, že dcérka sa usmieva. – Anka zauważyła/dostrzegła, że córeczka się uśmiecha.

Matka zbadala, že Miro vychádza z lesa. – Matka zauważyła, że Miro wychodzi z lasu.

Schemat zdaniowy **W N_{nom}, (Pron) Con V/W...** jest realizowany jednakowo w obu językach, tj. argument zdarzeniowy ma postać zdania podrzędnego z verbum finitum.

2. W N_x, VI/WI_q...

Czasowniki słowackie: cítiť, nájsť, počuť, predstaviť si, u/vidieť, uzrieť, všimnúť si, zbraď

Czasowniki polskie: czuć, dostrzec, u/słyszeć, widzieć, wyobrazić sobie, zastać, zauważyć

Schemat zdaniowy

W N_{nom}, V/W_{inf}...

Cítila sa byť dobre pripravená. – Czuła, że jest dobrze przygotowana. /...się dobrze przygotowana

Cíti prichodíť jar. – Czuje, że nadchodzi wiosna. /... nadchodzącą wiosnę.

Štefan našiel ženu sedieť na gauči. – Štefan zastał żonę, jak siedzi na tapczanie. /... siedzącą na tapczanie.

Rozhlasový poslucháč počul moderátora kašľať. – Radiosłuchacz usłyszał, że spiker kaszle. /...kaszel spikera.

Predstavil si ho Melichar visieť niekde na strome. – Wyobraził go sobie Melichar, jak wisi gdzieś na drzewie. /... wiszącego na drzewie.

Tam som po prvý raz videl a počul zápalisto rečniť Andreja Hlinku. – Tam po raz pierwszy widziałem i słyszałem, jak Andrej Hlinka z zapalem przemawia. / ...przemawiającego z zapalem Andreja Hlinkę.

Vtedy som uvidel tancovať svoju sestru. – Wtedy zobaczyłem, jak/że moja siostra tańczy. /... moją siostrę tańczącą.

Uzrel hračku visieť na šnúrkę. – Ujrzał zabawkę wiszącą na sznurku. /...jak wisi na sznurku.

Vidím priateľov prichádzať. – Widzę, że przyjaciele nadchodzą. /...nadchodzących przyjaciół.

Videl ju kráčať k bielemu svetlu. – Widział ją, jak idzie w stronę białego światła. /...idącą w stronę białego światła.

Tamdolu bolo vidieť pohybovať sa človeka. – Tam na dole widać było poruszającego się człowieka. /... człowieka w ruchu.

Všimol si biely list papiera trepotáť sa pred dverami. – Zauważył białą kartkę papieru, jak trzepoce się przed drzwiami. /...trzepoczącą przed drzwiami.

Naraz som zbadala prichádzať známeho čašníka. – Naraz zauważyłam, jak nadchodzi znajomy kelner. /... nadchodzącego znajomego kelnera.

Polskie ekwiwalenty słowackich predykatów nie realizują schematu zdaniowego **W N_{nom}, V/W_{inf}...**, bo schemat zdaniowy **W N_{nom}, V/W_{inf}...**, typowy dla języka słowackiego, gdzie argument zdarzeniowy ma postać konstrukcji z bezokolicznikiem (*accusativus cum infinitivo*), w języku polskim nie ma swojego ekwiwalentu i realizowany jest najczęściej w postaci schematu **W N_{nom}, (Pron) Con V/W...**, czyli argumentu zdarzeniowego w postaci zdania podrzędnego z *verbum finitum* lub **W N_{nom}, VAdj_{acc}.../WAdj_{acc}...**, tj. argumentu zdarzeniowego w postaci frazy nominalnej z imiesłowem przymiotnikowym czynnym.

3. W N_x, NV/NW_q...

Czasowniki słowackie: cítiť, nájsť, počuť, predstaviť si, u/vidieť, uzrieť, všimnúť si, zbraďať

Czasowniki polskie: czuć, dostrzec, u/słyszeć, widzieć, wyobrazić sobie, zastać, zauważyć

Schemat zdaniowy

W N_{nom}, N_{acc}

Cítil na sebe milenkin pohľad. – Czuł na siebie spojrzenie kochanki.

Básnik našiel inšpiráciu pre svoje texty. – Poeta znalazł inspirację dla swoich tekstów.

Rozhlasový poslucháč počul kašľanie moderátora. – Radiosłuchacz usłyszał kaszel spikera.

Pavol si v duchu predstavil jej príchod. – Paweł wyobraził sobie w duchu jej przyjazd.

Uvidel som údiv na tvárach svojich kamarátov. – Dojrzałem podziw na twarzach swoich kolegów.

Jana vidí význam svojej práce. – Jana widzi sens swojej pracy.

Všimol si matkinu neprítomnosť. – Zauważył nieobecność matki.

Neskoro sme zbadali pokles formy. – Zbyt późno dostrzegliśmy spadek formy.

Schemat zdaniowy W N_{nom}, N_{acc}, gdzie fraza nominalna w bierniku jest wykładnikiem argumentu zdarzeniowego, jest realizowany jednakowo w obu językach, tj. argument zdarzeniowy ma postać nazwy abstrakcyjnej – rzeczownika odczasownikowego lub odprzymiotnikowego.

4. W N_x, N_{aq} V/W_q...

Czasowniki słowackie: nájsť, počuť, pozorovať, predstaviť si, u/vidieť, zbraďať

Czasowniki polskie: dostrzec, obserwować, u/słyszeć, widzieć, wyobrazić sobie, zastać, zauważyć

Schemat zdaniowy

W N_{nom}, N_{acc} Con V/W...

Štefan našiel ženu, ako sedí na gauči. Stefan zastał żonę, jak siedzi na tapczanie. /...siedzzącą na tapczanie.

Počul brata, ako kričí. – Usłyszał brata, jak krzyczy.

Pozoroval ho, ako odchádza v tme. – Obserwował go, jak odchodzi w ciemności. /...odchodzącego w ciemności.

Predstavil si otca, ako ho čaká doma. – Wyobraził sobie ojca, jak go czeka w domu. /...go czekającego w domu.

Jurko uvidel mladé tanečnice, ako prezentujú svoj program. – Jurko zobaczył młode tancerki, jak prezentują swój program. /...prezentujące swój program

Videla som chlapčeka, ako sa hrá so svojim psom. – Widziałam chłopca, jak bawi się ze swoim psem. /...bawiącego się ze swoim psem.

Zbadal som brata Kirkora, ako beží ulicou. – Dostrzegłem brata Kirkora, jak biegnie ulicą. /...biegnącego ulicą.

Polskie ekwiwalenty realizują również schemat zdaniowy:

W N_{nom}, VAdj_{acc}.../WAdj_{acc}...

5. **W N_x, N_{aq} Ø_q**

Czasowniki słowackie: cítiť, nájsť, počuť, pozorovať, predstaviť si, u/vidieť, uzrieť, všimnúť si, zbadáť

Czasowniki polskie: czuć, dostrzec, u/słyszeć, widzieć, wyobrazić sobie, zastać, zauważyć

W N_{nom}, N_{acc}

Pavol sa vrátil a našiel doma hosta. – Paweł wrócił i zastał w domu gościa.

Už na schodoch počula manžela. – Już na schodach słyszała męża.

Ondrej si predstavil nebohého otca. – Ondrej wyobraził sobie zmarłego ojca.

Chlapec uvidel v parku veвериčku. – Chłopiec zobaczył w parku wiewiórkę.

Vidí krehké pavučinky babieho leta. – Widzi delikatne pajęczynki babiego lata.

Všimla si klúče vo dverách garaže. – Zauważyła klucze w drzwiach garażu.

Zrazu turisti zbadali zámok. – Nagle turyści dostrzegli zamek.

Schemat zdaniowy **W N_{nom}, N_{acc}** dla fraz zdaniowych nr 4. **W N_x, N_{aq} Ø_q** ma tę samą postać jak dla fraz nr 3. **W N_x, NV/NW_q...**, ale w schematach zdaniowych dla frazy nr 3 „śląd” predykcji zawiera jej wykładnik w postaci nazw abstrakcyjnych (rzeczowników odczasownikowych lub odprzymiotnikowych), natomiast w schematach dla frazy nr 4 nazwy rzeczowe jako kondensaty struktury predykatowo-argumentowej wymagają znajomości kontekstu w celu odtworzenie tej struktury.

Podsumowanie

Argument zdarzeniowy implikowany przez predykaty percepcji słuchowej i wzrokowej o strukturze semantycznej P (x, q), należące do predykatów II rzędu o jednym argumencie przedmiotowym i jednym argumencie zdarzeniowym (propozycjonalnym) zarówno w języku słowackim, jak i w języku polskim może być realizowany na powierzchni w formie zdania podrzędnego z verbum fini-

tum oraz w postaci konstrukcji składniowych o różnym stopniu kondensacji. Schematy zdaniowe nr 1, 3, 4 i 5 są tożsame w języku słowackim i polskim, natomiast schemat nr 2 (z bezokolicznikiem jako kondensatem argumentu zdarzeniowego) występuje tylko w języku słowackim, a polszczyzna ma tu inne odpowiedniki, co znajduje swoje odzwierciedlenie w opisie metajęzykowym, glottodydaktyce, a także praktyce tłumaczeniowej.

Bibliografia

Literatura przedmiotu

- Grzesiak, R. (1983). *Semantyka i składnia czasowników percepcji zmysłowej*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Jodłowski, S. (1976). *Podstawy składni polskiej*. Warszawa: PWN.
- Jedlička, A. (Red.). (1977). *Slovník slovanské lingvistické terminologie* (T. 1). Praha: Academia.
- Kačala, J. (1971). *Doplňok v slovenčine*. Bratislava: Vydavat. Slovenskej Akad. Vied.
- Karolak, S. (1984). Składnia wyrażen predykatywnych. W: Z. Topolińska (Red.), *Gramatyka współczesnego języka polskiego: Składnia*. Warszawa: PWN.
- Karolak, S. (2002). *Podstawowe struktury składniowe języka polskiego*. Warszawa: Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- Kiklewicz, A., Korytkowska, M., Mazurkiewicz-Sułkowska, J., Zatorska, A., & Ramza, T. (2010). *Podstawowe struktury zdaniowe współczesnych języków słowiańskich: białoruski, bułgarski, polski* (A. Kiklewicz & M. Korytkowska, Red.). Olsztyn: Centrum Badań Europy Wschodniej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.
- Oravec, J., & Bajžíková, E. (1986). *Súčasný slovenský spisovný jazyk: Syntax*. Bratislava: Slovenské Pedagog. Nakl.
- Papierz, M. (1994). *Krótką gramatyka języka słowackiego*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- Papierz, M. (2013). *Podstawowe struktury składniowe współczesnego języka słowackiego*. Kraków: Wydawnictwo Lexis.
- Papierz, M. (2013). Slovo a tvar v syntaxi: Od významu k forme v základných predikátovo-argumentových štruktúrach. W: *Zborník Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského. Philologica LXXII: Slovo a tvar v štruktúre a v komunikácii* (ss. 377–383). Bratislava: Univerzita Komenského.
- Pauliny, E. (1981). *Slovenská gramatika*. Bratislava: SPN.
- Polański, K. (Red.). (1999). *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego* (2. wyd. popraw.). Wrocław: Ossolineum.

- Sokolová, M., Vojteková, M., Mirosławska, W., & Kyselová, M. (2012). *Slovenčina a polština: Synchronne porovnanie s cvičeniami*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove.
- Tibenská, E. (2012). *Sémantická štruktúra slovenskej vety*. Trnava: Univ. Sv. Cyrila a Metoda v Trnave.
- Topolińska, Z. (1977). Mechanizmy nominalizacji w języku polskim. W: Z. Topolińska (Red.), *Studia gramatyczne I* (ss. 175–212). Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Ekscerpowane źródła

- Buzássyová, K., & Jarošová, A. (2006). *Slovník súčasného slovenského jazyka* (T. 1). Bratislava: VEDA.
- Buzássyová, K., & Jarošová, A. (2011). *Slovník súčasného slovenského jazyka* (T. 2). Bratislava: VEDA.
- Buzássyová, K., & Jarošová, A. (2016). *Slovník súčasného slovenského jazyka* (T. 3). Bratislava: VEDA.
- Dubisz, S. (Red.). (2003). *Uniwersalny słownik języka polskiego* (T. 1–4). Warszawa: PWN.
- Dunaj, B. (Red.). (1996). *Słownik współczesnego języka polskiego*. Warszawa: Wilga.
- Kačala, J., & Pisárčiková, M. (Red.). (2003). *Krátky slovník slovenského jazyka* (4. vyd.). Bratislava: VEDA.
- Peciar, Š. (Red.). (1959–1968). *Slovník slovenského jazyka* (T. 1–6). Bratislava: Vydavateľ'stvo Slovenskej Akad. Vied.
- Slovenský národný korpus [w wersji prim-6-0-public-all]. (b.d.). Pobrano z <http://korpus.juls.savba.sk>

Constructions with predicates of perception in Slovak and theirs equivalents in Polish

Summary

The aim of this paper is to present a special type of syntactic constructions in Slovak language, namely, the *accusativus cum infinitivo*. Constructions of this kind are connected with predicates of visual and auditory perception: *Videl Petra bežať.*, *Počul Evu spievať.* In the traditional Slovak syntax, the infinitive in this constructions is characterized as a particular sentence element, so-called “doplňok” ‘predicate complement.’ The Polish equivalents of these constructions are subordinate clauses or participle constructions. The second part of the paper presents a Polish-Slovak comparative analysis of these predicates as propositional (semantic) sentence structures, based on Stanisław Karolak’s model.

Konstrukcje z predykatami percepcji w języku słowackim i ich ekwiwalenty w języku polskim

Streszczenie

Artykuł jest próbą opisu szczególnego typu konstrukcji składniowych występujących w języku słowackim, tj. *accusativus cum infinitivo*, które łączą się z predykatami percepcji wzrokowej i słuchowej: *Videl Petra bežať.*, *Počul Evu spievať*. Bezokolicznik w takich konstrukcjach jest w tradycji słowackiej opisywany jako odrębna część zdania, tzw. „doplnok”. W języku polskim konstrukcje oddawane są przez zdania podrzędne lub konstrukcje imiesłowowe. W drugiej części artykułu zaprezentowano opis tych predykatów w duchu składni semantycznej w oparciu o model Stanisława Karolaka w ujęciu porównawczym słowacko-polskim.

Keywords: argument-predicative structure; second-order predicates; predicates of perception; Slovak-Polish comparative description

Słowa kluczowe: struktura argumentowo-predykatowa; predykaty drugiego rzędu; predykaty percepcji; słowacko-polski opis porównawczy

Maria Papierz, Professor Emerita, Institute of Slavonic Studies, Faculty of Philology, Jagiellonian University, Kraków
Correspondence: maria.papierz@gmail.com

The article has been prepared at the author's own expense.

Competing interests: The author has declared she has no competing interests.